

Durmuş Hocaoğlu

Müslümanlar Niçin Müslümandır?

Yeniçağ., “Analiz”., 08 Eylül 2008, Pazartesi., s.12
“Analiz” Sıra No: 687; 2008-078; Eylül-04

YENİÇAĞ

Bir evvelki yazımızda, “*Adı kendi kitabında verilmiş olan İslâm budur ve O’na böyle girilir*” demiştik; şimdi bu “İslâm’a giriş” üzerinde biraz duralım: İslâm’a nasıl girilir? Hiç şüphesiz her insan zâten doğuştan müslüman olarak bu dünyaya gelir ve eğer ergenlikten, akıl bâliğ olduktan ba’d, şu veya bu şekilde başka bir dine intisab ettikten sonra bu dine girecekse, O’nun îmân esaslarını garazsız-ivazsız kalben tasdik ile – lisânen ikrâr, içtimâî yanındır – bu şartı yerine getiren kişi, Allah katında müslümandır; bu kadar. Tabiatıyla her dinde böyle olmadığını biliyorsunuz; Hristiyanlıkta, meselâ, dine böyle girilmez: Hristiyanlığın kindar Tanrısı, her Âdem evlâdını tâ ezelden, hiç işlemediği İlk Günah’dan ötürü mahkûm ve İblis’in neferi olarak kabûl ettiğinden, her kişi doğuştan dinsiz doğar ve sonra da kalben tasdik yetmez; dine girmek için bir kefâlet töreni şarttır – Vaftiz işte budur. Ama benim burada temas etmek istediğim mevzû asıl olarak bu değil: Her insan müslüman doğar ve sonra din değiştirmese o din üzerinde sâbit kalır; ama asıl soru şudur: **Müslümanlar niçin müslümandır ve meselâ Hristiyanlar niçin hristiyan?**

Yersiz ve hattâ absürd gibi gelebilir, lâkin bence sosyal bir vâkıa olması bakımından asıl soru bu ve fikrimce basit bir cevâbı var: ***Müslümanlar müslüman olarak doğar, Hristiyanlar hristiyan olarak ve diğer din mensupları da hâkezâ, kendi dinleri üzerine doğar da ondan;*** yâni istisnâî hâller dışında bilinçli ve irâdî bir din tercihi yoktur veya enderdir: Dinimiz, sosyolojik olarak, tıpkı ana dilimiz, kavmimiz, ten rengimiz gibi, içtimâî çevre tarafından bize “verilir”; biz de onu alır ve taşırız. Ne var ki bilhassa günümüzde din, her cemiyette ve her cemiyetin her kesiminde aynı şekilde verili bulunmuyor; meselâ, Bağdat caddesinde doğana başka bir müslümanlık veriliyor, Çarşamba’da doğana başka. Birisi daha tevellüdünden îtibâren kesif bir dinî atmosferde yetişir, kulağına ezan okunur, ezanlar, selâtlar, oruçlar, namazlar, Kur’ânlar arasında büyürken, diğerinin evinde kibleyi bile bilen yoktur, vesâire. Tabîî, bu, en kaba çerçevede en kalın çizgilerle bir açıklama modeli; işin teferruatı daha karmaşık muhakkak ki; meselâ, bir dinin yerini bir başka dinin alışı veya aktüel bir örnek olarak, Avrupa’da yaygınlaşan Hristiyanlıktan çıkış gibi.

Bir dinin en heyecanlı safhası, mutlaka, ilk olarak doğuşu ve yayılışdır; bu dönemin dindarları o dinin önderleri olduğu gibi, en büyük fedâkarlıklara katlananlarıdır da aynı zamanda. Zamanla din yayılır, yerleşir, kendi hâkimiyet sâhasını kurar; kültürünü, medeniyetini te’sis eder, hukukunu vaz’ eder v.s., ama birşey daha vuku’ bulur bu esnâda: Artık o dinin ilk heyecânı kalmamıştır, çünkü düzenini *birşekilde* oturtmuştur ve bundan ötürü de güneşin her sabah doğması gibi, heyecâna yol açmayan sıradan ve rutin bir vak’a hâlini alır; ilk doğuşunda *dinamik ve inkılapçı* olan din, böylelikle usul-

usul *statikleşmeye*, *statükocu* olmaya ve buna bağlı ve paralel olarak da eleştirilmekten rahatsızlık duymaya başlar. Bu dönem, dinin, ilk devirlerine göre kültür ve medeniyet olarak ne kadar tekâmül ve terakkî ederse etsin, yavaş-yavaş kendisini tekrar etmeye ve bir *gelenek* olmaya başladığı dönemdir; artık, O, “**atalarımızın dini**” olmuştur çünkü ve atalarımızın dini oldukça, *gelenekleşme* ile *mitolojikleşme* de meydana çıkmaya başlar; bilhassa avâm dininde işbu *mitolojikleşme* çok bâriz bir hâl alır. **Atalarımızın dini** olan ve dinamizmini yitirmeye yüz tutan din, kendisini yeniden üretmekte, yeni sorunlara yeni çözümler bulmakta, yeni sorulara yeni cevaplar vermekte zorlanır ve bu da onun erozyona uğramasına, kifâyetsiz kalmasına, fonksiyonelliğinin azalmasına sebebiyet verir; çünkü her ne kadar insanın tabiatında radikal bir değişiklik söz konusu olmasa da hayat bir dinamizmdir esâsında ve dinin kendisini yenileyememesi durumunda hayatın pratiği onu ezer ve geçer. Ve öyle bir vakit gelir ki – veya *gelebilir* ki – elde mevcut olan dinin fonksiyonelliği dibe vurabilir; bu, Termodinamik’teki “**Termal Ölüm**” gibi bir âkıbetir; nasıl ki Termal Ölüm, enerjinin mevcut ve fakat iş yapamazlığı demek ise - pek de sıhhatli olmamakla berâber “**Teolojik Ölüm**” diyebileceğimiz - bu vaziyette de *mevcut olan* ve fakat *iş yapamayan*, yâni hayatı çekip çeviremeyen, *fonksiyonelsiz* bir din – daha doğrusu *din posası* – karşımıza çıkar ve bu noktada dindarlık ise ya, farfaracı bir militanizme, agresif bir ideolojiye dönüşür ya da şekle, şeklî hususlara inhisar etmeye başlar.

*

**

Hristiyanlık bu sürecin sonuna doğru geliyor – veya en azından, öyle gözüküyor; ya İslâm, daha doğrusu, Müslümanlık(lar)?

